

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Nagy Ferencz**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Gyümölcsseim.*)

(Folytatás.)

Liegel ikerszilvája.

(Jumelles de Liegel; Liegel's Zwillingspfleume.)

Szárma zása. E jeles szilvafajt főnnebbi neve alatt Liegelhez a bajor gazdasági egylet küldötte volt Münchenből 1851-ben. Ojtóvesszejét Oberdieck-től kaptam 1871-ben. Tavalý (1873) már bemutatta nálam első gyümölcseit, melyek a leírásokkal egyezvén, fajom valódiságáról teljesen meggyőztek.

Érés ideje. Aug. vége — sept. eleje.

Minősége. Csaknem I. rendű csemege és piaczos gyümölcs.

Nagysága. Nagy, átmérője gyakran majd minden irányban megközelíti a 2 hüvelyket.

Alakja. Laposas gömbölyű, kissé négyszegletű, mindkét végén belapátolt. Vágánya sekély-néha alig szembetűnő, egyenlőtlen félre osztó. Köldökpontja a gyümölcshegyén a felszínbe be nem mélyedve. Szára majd 1" hosszú, vékony, szőrös; szépen kikanyarított, kissé mély üregbe helyezett.

Szine: Bőre vastag, értékével lehámolható, világos vörös; számos apró szürkés pontocskákkal behintett. Hamva sűrű, kékes.

*) Az „Erdélyi gazda“ idei 6. számában a „Gyümölcsseim“ czimű cikkben egy sajnós nyomdai vétség követteget el. Ugyanis a 42. lap első hasábján az „Alakja“ czimű bekezdés 6-ik sorában a „lapos“ szó után ezeknek kellett volna következniük: vágánya többnyire egyenlő félre osztja a gyümölcsöt, melynek a vágánnyal ellenkező oldala jól ki szokott domborodni.“ A t. szerző nevében kérjük a szives helyreigazítást.

Szerk.

Izlelés e. Húsa fehéressárga, sugaras, fénylő leve bő, cukros, kellemes zamatu, magvától jól elváló. Magva tojásdad gömbölyű; a hátán kiemelkedő, hármastaréja jól távolesők egymástól, oldalai domborúak, ripacsosak.

Fája. Egészséges, edzett, korán és rendkívül bőven termő. Gyümölcsei esős időjárással sem repedeznek föl s a fán, — ért korukban is, — sokáig eltarthatók.

Vesszei. Középnagyok, vékonyak, egyenesek, fölállóak vagy pedig széles szögekben elállóak; alig könyökösek, simák, kissé hornyoltak, csupaszok; napos felőkön violaszinbe játszó barnák, árnyas felőkön barna szeplős zöldek; rendes levélközűek.

Rügyei. Kicsinyek, kúposak, hegyesek, többnyire kétkét gyümölcsrügy társaságában jelentkezők; jól kiemelkedő, hármastaréjas ülőlapra helyezkedők, mely bordák középsője elég szembetűnőleg hosszan lenyulik a vesszőn.

Levelei. Középnagyok, tojásdadok vagy kerülékesek, laposak; csak kissé ivelték; nyelökről víz szintesen állók s lapjukkal félre görbülők; sima felületűek, homályos zöldek; széleiken sűrű, tompafogakkal finoman, többnyire kettősen fűrészelték. Levéllyelők középhosszú, elég vastag, többnyire víz szintesen irányuló, szőrös, nyár vége felé vérvörös sel mosott sárga; jól kiemelkedő, két mirigygyel el látott. Levélpárhái elég nagyok, szárnyas lándsúak, hamar elhullók.

Leirói. Liegel, Kenntniss der Pflaumen, IV. 26.

Jahn, Illustr. Handb. der Obstk. III. 309.

Dochmal, Führer in der Obstk. III. 133.

Észrevétel. Azon ritka szilva fajok közé tartozik, melyek egy száron gyakran két összenőtt, más szóval iker gyümölcsöket is hoznak. E tulajdonától kapta nevét is. Termékenységénél, gyümölcsei nagysága, szépsége és jóságánál fogva e faj is megérdemelné, hogy szilvásainkban, ha mindjárt csak egy-egy fában is, képviselve legyen.

Fehér császárnő szilva.

(Imperatrice blanche, Weisse Kaiserin.)

Származása. Régi jeles gyümölcs. Származásáról semmi bizonyos adat nincs a gyümölcsészet műveiben följegyezve. Későn érő, finom ízű gyümölcsei s fájának termékenysége végett, különösen melegebb vidékeken, pl. hazai Alföldünkön is, igen megérdemelné a nagybani elterjesztést. Ojtó vesszejét 1870-ben kaptam Oberdiecktől. A jól kifejlődött, négy éves próba ág tavaly (1873) már rendkívül bőven termett fajtámon. Növényzete, gyümölcsei egyezvén a leírásokkal, fajom valódisága kétségtelen.

Érés ideje. Sept. közepe.

Minőség e. I. rendű csemege gyümölcs, aszaltványnak is igen alkalmas.

Nagysága. Jókora nagy mint a zöld ringlő.

Alakja. Gömbölyű, gyakran tojásdad gömbölyű, néha mindkét végén kissé belapított; vágánya csekély és lapos, egyenetlen félre osztó; minél fogva a gyümölcs egyik fele duzzadtabb s hegye felé inkább fölemelkedett, mint a másik. Köldök-pontja a gyümölcs hegyén, többnyire az egyik oldal fölemelkedése mellett, csekély mélyedésben látható. Szára mintegy $\frac{1}{2}$ hüvelyk hosszú, vékony, csupasz, rozsdafoltos; szük és sekély csészécskébe helyezett.

Szine. Bőre szivós, értével jól lehámozható; fehéres sárga; napos oldalán, különösen száras vég felé pirossal mosott, piros petyekkel és foltokkal tarkázott, apró fehéres pontokkal elég sűrűn behintett. Hamva elég sűrű, fehéres, néha rózsaszínbe játszó.

Izlelése. Husa sárgás; tömött, igen leves, csukros, felséges ízű. Nálam meglehetősen elvált magvától; Ditrich is ezt írja róla: míg Liegel és Oberdieck az ellenkezőt tapasztalták. Magva közép-nagy, csaknem lapos, ferdén kerülékes vagy tojás-

dad; háttaréja a száras vég felé elég jól kiemelkedő, oldalai kissé érdesek s néha barázdásak.

Fája. Vig. növéssü, edzett; fölfelé törekvő ágakkal, melyek sűrűn beruházzák gyümölcsveszőkkel és peczkekkel, elég sűrű koronát alkotó. Korán és bőven termő. Gyümölcsei ért korukban is jól állják helyüket a fán.

Vesszei. Számosak, közép hosszúak, vékonyak, egyenesek, fölfelé állók, barázdoltak vagy hornyoltak; végig csupaszok; árnyas felőkön barnaszepplős zöldek; napos felőkön violaszín barnák; elég rövid levélközűek.

Rügyei. Kicsinyek, kúposak, hegyesek, a fától csak kissé elálló; elég kiemelkedő, hármashordás ülőlapra helyezkedők.

Levelei. Kicsinyek, vékonyszövetűek, kerek tojásdadok vagy visszástojásdadok, csaknem vízszintesen irányulók; laposak, merevek; széleikkel és hegyökkel nem ritkán lefelé hajlók; széleiken kerekded, tompa fogakkal szabályosan, gyakran kettősen fűrészelték; alsó lapjuk ritkán szőrös; felső lapjuk csupasz, homályos zöld. Levélnyelük rövid, közép vastag, szőrös; kissé fölfelé álló, merev, a vesszők és levelek értével sötétviola színű; két kisdud mirigygyel ellátott. Levélpálhái kicsinyek, hamar elhullók.

Leirói. Dittrich, Obstkunde, II. 246.

Liegel, Kenntniss der Pflaumen, II. 180.

Oberdieck, Illust. Handb. der Obstk. VI. 265.

Észrevétel. E későn érő, kedves ízű csemege szilvának itt, az Alföldön, egy kertből sem volna szabad hiányoznia. Magasabban fekvő, hűvösebb tájakon kellő finomságát nem bírná kifejteni s nálunk is a magvától el nem váló szilvák közzé tartoznék, mint Némethon éjszaki részén.

Wangenheim korai szilvája.

(Prune Wangenheim; Wangenheim's Frühzwetsche.)

Származása. Hihetőleg a zöldringlő magváról kelt Wangenheim, főlovászmester és kamarás kertében, Gótha mellett. Feltalálója nevére elkeresztelve, Dittrich irta le először 1837-ben s kezdte elterjeszteni Némethonban. Francia gyümölcsészeti művekben még nem olvastam leírását; rövid jellemzése is csak a nagyobb francia gyümölcsjegyzékekben fordul még elő. Mind fájának épsége és termékenysége, mind gyümölcseinek kitűnő tulajdonai

vége utat fog törni magának bizonyosan mindenfelé, hol a talaj és éghajlat a szilvafajok tenyészését megengedi. Ojtóvesszejét 1869-ben kaptam Reutlingenből. Nálam már több ízben is gyümölcsözött. Növényzete és gyümölcsei a leírásokkal egyezvén, fajom valódisága kétségtelen.

Érés ideje. Sept. eleje

Minősége. I. rendű csemegegyümölcs; háztartási célokra is szintoly alkalmas, mint a besztercei szilva.

Nagysága. Középnagy.

Alakja. Tojásdad; legnagyobb szélessége középtájra esik, honnan mindkét vége felé szeliden fogyva tompán gömbölyödik. Vágánya, mely a gyümölcs két vége felé jól be szokott mélyedni, többnyire egyenlőtlen félre osztja a gyümölcsöt. Köldökpontja a gyümölcs hegyén többnyire a vágány repedésében látható. Szára rövid, szőrös, barnafoltos; a gyümölcs tetején sekély mélyedésbe helyezett, néha húsgyűrűn ülő.

Szine. Bőre szivós, vastag, teljes értével lehámozható; sötét violaszínű: itt-ott apró rozedafoltok és sárgás pontocskák is tűnnek elő rajta. Hamva sűrű, világos kékszinű.

Izlelése. Húsa zöldessárga, tömött és keménykés, de mégsem oly mértékben, mint ezt besztercei szilvánknál tapasztaljuk, tulért korában pedig egészen lágy; magvaváló; leve bő, finom borízzal emelt czukros, kellemes zamatu. Magva tojásdad; száras végén, hol háttaréja jól kiemelkedik, elég tompán végződik; oldalai meglehetősen ripacosak.

Fája. Egészséges, edzett, fiatalkorában bujánövésű; kissé nyílt szögekben fölfelé törekvő ágaival elég sűrűlombos koronát alkotó; korán, rendszeren és bőven termő. Nálam kajszi alanyra nemesítve is egészen otthonosan érzi magát.

Vesszei. Elég számosak, hosszúak, középvastagok, fölfelé elvékonyodók, kissé széles szögekben fölfelé irányulók, egyenesek, alig könyökösek; hornyoltak; egész hosszukban csupaszok; itt-ott finoman hamvasak; napos felőkön barnával mosott violaszínűek; árnyas felőkön zöldesek; elég rövid levélközütek.

Rügyei. Kiesinyek, kúposak, hegyesek, lapulók, fakóval árnyalt sötétbarnák; jól kiemelkedő, keskeny, hármas bordás ülőlapra helyezkedők.

Levelei. Elég nagyok, tojásdadok vagy kerülékesek, rövidke hegyben végződők; felső lapjukon csupaszok, bágyadtan fénylők, világos zöldek; alsó lapjukon kissé szőrösek; laposak vagy kissé csatornásak; széleiken apró, tompa fogakkal sűrűn, szabályosan, többnyire kettősen fűrészelték. Levél-nyelők elég vastag, szőrös, nyár vége felé vérvörös; fölálló, néha lefelé görbülő; eléggé kiemelkedő, két mirigy a levéltányér szélére vagy csak kissé alább a nyélre helyezkedő. Levélpálhái elég hosszúak, keskeny lándzsások, aljuknál szárnyasak, hamar elhullók. A gyümölcsveszőkén és peczkeken levő levelei kisebbek, tojásdad lándzsások, nyelők felé inkább elvékonyodók, mint hegyök felé.

Leirói: Dittrich Obstkunde II. 199.

Liegel Kenntniss der Pflaumen III. 14.

Jahn Illustr. Handb. der Obstk. III. 229.

Észrevétel. A „valódi korai besztercei“ (Wahre Frühzwetsche) rendkívül hasonló ugyan a fönnebbihez; de termékenységre épen nem mérkőzhetik vele s így amaz, a Wangenheim mellett, bizvást nélkülözhető.

Kék olaszszilva.

(Quetsche d' Italie; Italiänische Zwetsche.)

Szarmazása. Nem régi gyümölcs, de származásáról csak annyit jegyzett föl Dittrich, hogy Olaszhonból Majland vidékéről került először Schweizba s onnan Németországba. Ojtóvesszejét 1869-ben kaptam Reutlingenből. Nálam már több ízben termett. Gyümölcsei és növényzete egyeztek a leírásokkal s így fajom valódisága kétségtelen.

Érés ideje. Sept. közepe.

Minősége. Ugy a csemegegyümölcsök, mint a háztartási célokra alkalmas szilvák közt is kitűnően I. rendű.

Nagysága. Nálam ugyan kevésbé, de alkalmasabb talajban jóval nagyobb a közönségesen ismert besztercei magvaváló szilvánál.

Alakja. Hosszas tojásdad; hasa rendszerint középtájra esik, honnét köldökpontja felé inkább összeszűkül, mint száras vége felé, a hol kissé tompa csuesban végződik. Vágánya csak kissé mély, egyenetlen félre osztó; minélfogva az egyik oldal rendszerint tulemelkedik a köldökponton, mely a gyümölcs hegyén hol a főlshinen látható, hol az egyik oldal fölemelkedése mellett oldalt helyezve. Szára elég hosszú, sárgás zöld, vörösbarna szeplős,

szőrös, egyenes; sekély, többnyire a vágányos oldal felé rézsut álló csészécskébe helyezett.

Szine. Bőre finom, vékony, a gyümölcs teljes értékével lehámozható, elejente világos kék; értékkel azonban feketés kék; sárga pontocskákkal finoman behintett. Hamva sűrű, kékszinű.

Izlelése. Húsa zöldessárga, néha, főképp tulért korában, magüregének falain vöröses rostsálakkal ellátott; finom, tömött, keménykés; magvától jól elváló; leve nem bő, de finom borizzal emelt cukros, s épen oly kellemes ízű, mint a jó besztercei szilva. Magva hosszas tojásdad, tompa hegyű, száras vége felé szembetűnőleg elvékonyodik; oldalain egyenetlenül belapított. Háttaréja csak száras vége felé emelkedik föl kissé élesebben.

Fája. Nálam kissé lassunövésű; alkalmasabb talajban, főképp fiatalkorában, elég vig növésű, edzett, termékeny; kissé rendetlen, szétterjeszkedő koronát alkotó. Kajszi alanyon is jól diszlik. A nyésésnek nem barátja.

Vesszei. Nem számosak, rövidek, elég vaskosak, meglehetősen egyenesek, könyökösök, sima felületek, csupaszak, napos felőkön barnavörösök, árnyas felőkön zöldesbarnák; aljuk felé ezüstszinű hártával hol sűrűbben, hol ritkábban bevontak; rövid levélközűek.

Rügyei. Kicsinyek, kúposak, igen hegyesek, lapulók vagy a vesszőkkel egy irányban fölfelé állók; igen duzzadt, sima, csaknem fényes párkányú s csak két szélén bordázott, széles ülőlapra helyezkedők.

Leveli. Középnagyok, durva szövetűek,

jellemzőleg keskenyek, hosszas vagy lándásastojásdadok; keskeny, szurós hegyben végződők; csatornásak, kissé íveltek, a gyümölcsveszőkön és peczeken csaknem szivarformán összegöngyölődők; többnyire lelógók; a vesszők hegye felé azonban mereven, kissé rézsutosan fölfelé irányulók; felső lapjukon elég simák; világoszöldek, gyenge korukban csaknem sárgászöldek; alsó lapjukon kissé szőrösök; széleiken kissé előre hajló, tompa fogakkal elég mélyen, sűrűn, többnyire kettősen fűrészeltek. Levélnyelük elég hosszú, közép vastag, de gyenge; szőrös, nyár vége felé sötét violaszín foltokkal tarkított zöldessárga; jól kiemelkedő, két, kisdud, kerék mirigykével ellátott. Levélpálhái elég nagyok, fogas lándásak, alul szárnyasak, rendszeren a vesszőket ölelők, hamar elhullók.

Hasonnevei. Schweizer Zwetsche; Fellenberg; Italiänische blaue Zwetsche.

Leirói. Dittrich, Obstkunde, II. 202.

Liegel, Kenntniss der Pflaumen, II. 14.

Oberdieck, Illustr. Handb. der Obstk III. 241.

Royer, Annales de pomol. III. 18.

Mas, Le Verger, VI, 69. stb.

Észrevétel. E világszerte elterjedt, kitűnő szilvafaj hazánkban sem ritka már. Kötöttebb talajt, emeltebb és hűvösebb tájékat szeret, mint a milyen-nél nálam találkozik. Gyümölcsei, melyek nálam még ekkoráig alig voltak nagyobbak a besztercei szilvánál, jól állják helyöket a fán s esős időjárással sem szoktak fölrepedezni.

Bereczki Máté.

T Á R S A L G Ó.

Az erdélyi gazdasági egylet közgyűlése.

(1875. martius hó 23-án.)

(Folytatás.)

81. Igazgató választmány a nagy-utcza szőlő és telek eladása, valamint a köztelki vinczellérképezde ügyében a következő jelentést nyújtja be:

T. közgyűlés!

Az erdélyi gazd. egylet igazgató választmánya előtt felmerült közelebről azon kérdés, ha valjon fennállnak-e jelenben is azon okok, melyek az egylet nagyutczai telkes szőlője mostani kezelésének folytatását szükségessé teszik, vagy ezentúl más az egylet céljainak megfelelő ut volna ezen birtok kezelésében követendő? Igazg. választmány a tényállást minden oldalról megfontolva, úgy találta, hogy azon okok, melyek a vá-

lasztmányt arra birták, hogy a mostani kezelés terve elfogadtassék, megszűntek létezni, következésképp azt beszüntetni s más czélszerűbb gazdálkodási rendszerre kellene átmenni, sőt az egylet érdekében legtanácsosabb lenne ezen telkes szőlőbirtokot eladónak tenni s árát hasznosabb célra fordítani.

Miután a jelenleg követett rendszerrel szemben egy új és czélszerűbb berendezés, vagy az eladás felett végérvényesen határozni a t. közgyűlés jogkörébe tartozik, — választmány ezenel a kérdést a t. közgyűlés elé terjeszti, kérvén, miszerint a következőkben elősorolandó tényeket és indokokat becses figyelmére méltatván, az egyletre nézve már kissé delikáltá vált ügyben bölcs belátása szerint határozni méltóztassék.

Ma holnap kilenczedik éve lesz annak, hogy választmány ezen nagyutczai szőlőskert kezelését azon időben az egylet czé-

ge alatt működő borász egyletnek, mely később önálló pincze-egyletté alakult át, kölcsönösen teljesítendő kötelezettségek feltétele mellett a tulajdonjog épségben tartásával átbocsátotta. A választmány az egylet költségvetésében évenként praelimináltatni szokott 120 frt mivelési általány a telek adója s az építkezési költségek hordozását vállalta magára.

A borász-egylet másfelől kötelezte magát, hogy a már kész és termés alatt levő szőlőültetvény kiirtása után:

a) Az európai bortermelő tartományok, jelesen német-francia- és magyar föld legjelesebbeknek elismert borszőlőkkel lehető legczélszerűbb beosztással fogja a szőlőtelepet egészen újból ültetni.

b) Minden a tervezetbe beveendő borfajnál a legokoszerűbbnek ismert mivelési rendszerek alkalmazásával kísérlet alá veendő melyik faj, minő mivelési mód használása által felelhet meg egyfelől a tőke szerves működésének, másfelől a faj borászati céljainak.

Egyik uton a jeles és értékes bort adó fajok ismertetését kívánta eszközölni, másik uton a lehető leghelyesebb mivelési módszer megválasztására kellett volna alkalmat nyújtani a tudvagyó közönségnek.

A gazdasági egylet kilencz év alatt teljesítette a magáét és a kitűzött mindkét üdvös cél elérhetésére — az építkezési költségek beszámításával — 1400 frtnál többet adott ki.

A borász egylet szintén igyekezett szavát beváltani.

Tekintve azonban a szőlőiparnak mind extensiv, mind intensiv haladását, melyet az utóbbi évtized alatt tett és egyre nagyobb mérvekben és szélesedő körökben tesz;

tekintve azon örvendetes tényt, hogy a bortermelő vidéken nemcsak mutatványképen egyes példányokban, hanem kisebb és nagyobb telepeken szemlélhető és tanulmányozható a bel- és külföldi legjelesebb borszőlőknek egész sora;

tekintve, hogy a jelesebb mivelési rendszerek, u. m. a javított karikás, Haller-féle, Guyot és rajnai rendszerek akárhány birtokos telepein és kertjeiben vidékenként a figyelmes szemlélőnek bő alkalmat szolgáltatnak a helyes tájékozásra és végre tekintve azon körülményt is, miszerint az egylet köztelkén nemes francia s honi borszőlőfajok sokkal nagyobb választékban állanak a tanulni s ismerkedni vágyó szőlész rendelkezésére mint a nagyutczai telepen:

választmány arról lett meggyőződve, hogy a nagyutczai szőlőtelepen hosszú 9 éven át folytatott kísérleti működés, az országrészünkben kifejlett örvendetes haladások által merőben tulszáryalva lévén, befejezettnek tekintendő.

Ennélfogva tiszteletteljesen kéri a t. közgyűlést, méltóztassék elhatározni

vagy azt, hogy az egylet vagyoni körülményeinek kilátásba helyezett javulása esetére ezen telkes szőlő a vidék szőlészeti érdekeinek megfigyelésével a valódi szükségnek megfelelőleg rendeztessék be,

vagy azt, hogy ezen birtok eladatván, ára más közséhasznu célra, esetleg a célba vett vinczellérképezde épületének költségei némi fedezésére fordítottassék.

A nagy-utczai telepnek a városi telekkönyv szerint következő parcellái vannak: 3841 h. sz rajzi sz. alatt egy 56 □

öl területű faház a XII. a. osztályban, 3842 alatt I osztályu kert 633 □ öl, 2 frt 42 kr. tiszta jövedelemmel, végre 4763 sz. alatt I osztályu kőmáli szőlő 900 □ öl, 4 frt 13 kr. tiszta jövedelemmel.

Az indítvány második ágára a vinczellér- és haszonker-tész-képezde felállítására vonatkozólag egyelőre csak az épület költségeinek megállapításával foglalkoztunk, melyek a mellékelt alapterv és költségvetés szerint 8,679 frt 59 kr; ha pedig az igazgatói lak is felépíttetnék 3,370 frt 95 krral többet, összesen 12,056 frt 54 krt tesznek ki. Miután az állam jelen kedvezőtlen pénzügyi viszonyai mellett, ezen összeg megszavazására számítani sem lehet, egyletünkre fog háramlani ezen országrészünk szőlészeti fejlődésére oly véghetetlenül fontos intézet létesítése, mely szándékunk keresztülvitele vagyoni állásunknak remélhetőleg rövid idő alatt jobbra fordultával nézetünk szerint nem is fog lényeges akadályokba ütközhetni.

Kolozsvárt, 1875. márczius 19-én.

Az igazgató választmány.

Ezen indítvány tüzetes eszmeeserére adván alkalmat, közgyűlés végre a következő határozatokat hozza:

a) a nagy-utczai szőlős telek egyelőre el nem adatik;

b) a szőlős telek az azt jelenleg kezelő borászati bizottságtól visszavéttetik és igazgató választmány utasíttatik, hogy annak czélszerű berendezéséről és kezeléséről mielőbb gondoskodjék;

c) a vinczellérképezde épületterve egyelőre tudomásul szolgál.

82. Elnök ismételten tudatja a közgyűléssel, hogy tagtárs Gróf Bethlen László elhunván, összes ingatlan birtokát az erdélyi gazd. egyletnek hagyományozta azon feltétellel, hogy az egylet nevezett gróf gazdaasszonyának 40,000 frtot fizessen ki. Az igazgató választmány, mihelyest a nagylelkű hagyományról értesült, kötelességének tartotta a szóban forgó nagybúni jószág-ról tájékoztató tudomást szerezni s e célból vál. tag Szabó József és egyleti titkár Gamauf Vilmos urakat ki is küldötte. Nevezettek martius 5 és 6-án megbízásukban eljárván, terjedelmes jelentést terjesztettek be, melyet a t. közgyűlés szives figyelmébe ajánl.

Egyleti titkár, Gamauf Vilmos:

T. közgyűlés!

A Tek. ig. választmányának idei 37 és 64 jegyzőkönyvi szám alatt hozott határozatai következtében, a tiszteletteljesen alulirottak a célból küldettek ki, hogy a nagybúni jószág viszonyairól előleges tájékozást szerezve, azokról a T. ig. választmányának, illetőleg a t. közgyűlésnek jelentést tegyenek.

A nagybúni jószág Küküllő megye nyugoti szélén a Küküllő mellett fekszik és Segesváron kívül még tíz községgel határos. Az erdélyi gazdasági egylet borászati térképe szerint a IV. nagy küküllői borvidék megyesi kerületéhez tartozik, a község szőlőterülete mintegy 54 hold, bora a harmadik osztályba van sorozva, de — az udvaré legalább — ezen felülemelkedik.

Az éghajlat szelid és mérsékelt, minél fogva e szempontból véve a jószág minden nálunk divó mivelési ágra alkalmas. Az éghajlatra kedvező befolyást a Küküllő vize és a számos erdőség gyakorol.

Nedvességben Nagy-Bún hiányt nem szenved és mi több az esőzés az év minden szakára kívánatosan oszlik el, úgy hogy szárazság ritkán áll be. Égi háboru gyakori, de jégverés csak alig fordul elő. P. o. 1841 óta csak kétszer volt a határon jég és az sem okozott tetemes kárt.

A Küküllő árjától keveset lehet tartani, mert az egész birtoktestnek sokkal magasabb fekvése van, mint a tulparton elterülő Kis-Búnnak.

A jóság telekkönyvezve van ugyan, de tagosítva nincs. A hiteles telekkönyvi másolat, melyet $\frac{1}{2}$ alatt ide záruk, 174 parcellát mutat ki, melyek azonban 58 részletbe vannak összefoglalva. Leütve ebből a 34 kisebb nagyobb épületet vagy házhelyet, egy ugyan ennyi ahhoz tartozó házi kertet és a több számra rugó sánczot, árkot, kerítést és egyéb termékent, nem is marad 100 parcella, melyre a kereken 1300 hold termékeny terület eloszlik. Ily viszonyok mellett, miután a jobb szántók és rétek különben is elég nagy darabokat képeznek, miután továbbá a táblák nagy részének bármely időben való hozzáférhetőségét a saját birtokon nyitható mezei utak is biztosítanak, — nagy kérdés, vajon a tagosítás, mely természet szerint a jobb-ágyok földilletőségét a lakhelyeikhez legközelebb eső dűlőkből osztaná ki, nyujtana-e előnyt a jóság birtokosának vagy nem? A tagosítás czélszerűségének eldöntése ez esetben tehát bővebb megfontolást és teljes tájékozottságot igényel.

Fekvést illetőleg a talaj vagy lapályosan vagy szelid dűn-
gölemben terül el, összetételére nézve többnyire agyagos, de mégis könnyű műveltetű, miután a szántást az egész határon két ökörrel jól el lehet végezni. Az udvar nem fekszik ugyan a birtoknak matematikai központján, de kivált a jobb szántót, kaszálót és erdőt tekintve eléggé czélszerűen van elhelyezve. A kevés számmal lévő, távol eső földekről is naponta két forduló szénát lehet behozni, hordáskor vagy trágyázás alkalmával pedig hármát fordulni.

A nagybúni jóság vidékének népességi viszonyai elég kedvezők, mert Küküllőmegye egy négyzet mértföldjére 3538 lélek, Segesvárszéken 2833, Udvarhelyszéken pedig 2169 lélek esik, miből folyólag olcsó munkás kézben soha sincs hiány. Napszámot 20—30 kr-ával saját ételle mellett az év minden szakában eleget kapni, egy 25 kérés kalangya learatását, felkötését és összerakását saját ételle mellett 10 kr-ért végzi az arató, a eséplőrész, szintén saját ételle mellett a 11-ik vékából szokott állani. A eselédfizetés a következő: 36 frt. készpénz, 36 kis véka praemonda, 10 Ű szalonna, 25 Ű turó, $\frac{2}{4}$ véka fuszujka, $\frac{2}{4}$ véka borsó, 1 eke szántó törökbuzás, $\frac{2}{4}$ véka kendervetés, 6 szekér ágfa és lakás.

A munkásokat és eselédeteket illetőleg meg kell jegyeznünk, hogy azok részint oláhok, részint székelyek, kivált az utóbbiak nagyon szorgalmasak és megbízhatók.

A piaczi viszonyokat illetőleg Nagy-Bún felette kedvezően fekszik, mert Segesvár városa és vasuti állomásához alig egy órányira, a héjjasfalvi állomáshoz még valamivel közelebb esik. Segesvár a legutóbbi népszámlálás alkalmával 8200 lakost mutatott ki, nagyon fejlődött ipariálával és rendes piacczal bír, melyen minden gazdasági termék előnyösen értékesül. A vasuti

vonal közelsége Nagy-Búnnak akár mint eladónak, akár mint vevőnek szintén felette nagy előnyöket biztosít, melyeket egyenként felsorolni teljesen felesleges!

A nagybúni birtoktest terjedelme a telekkönyv és birtok-
ivből készült és $\frac{1}{2}$ alatt ide mellékelt kimutatás szerint összesen 1329 cat. hold és 1465 ölet tesz, mely terület az egyes művelési ágakra következőleg oszlik el u. m.

Szántó	I osztályu	64 h.	268 öl	
"	II "	155 h.	633 öl	
"	III "	125 h.	1502 öl	
"	IV "	6 h.	1260 öl	
		összesen	352 h.	463 öl
Rét és kert	I osztályu	50 h.	602 öl	
"	II "	19 h.	695 öl	
"	III "	73 h.	625 öl	
"	IV "	4 h.	775 öl	
		összesen	147 h.	1097 öl
Szőlő	I osztályu	5 h.	1405 öl	
"	II "	3 h.	800 öl	
		összesen	9 h.	605 öl
Legelő	I osztályu	17 h.	965 öl	
"	II "	21 h.	260 öl	
		összesen	38 h.	1225 öl
Erdő	I osztályu	286 h.	1300 öl	
"	II "	481 h.	1510 öl	
		összesen	768 h.	1210 öl
házhelyek és termékentlen			13 h.	65 öl
		Főösszeg	1329 h.	1465 öl

A rétterületből 17 holdat a kertekre leütve, a rét a szántóhoz úgy áll mint 1 : 2,7, rét és legelő összevéve a szántóhoz, mint 1 : 2,1 hez.

A mi már most a jóságra nehezedő terheket és az avval összekötött haszonvételeket illeti, ezekre nézve a következőket jegyezzük meg:

Mindennek előtt őszinte örömmel constatálhatjuk, hogy a néhai gróf Bethlen László telekkönyvi B lapja 1875 mártius hó 5-éig, a bizottság oda érkezésének napjáig teljesen tehermentesnek találtatott!

A fent kimutatott 1329 hold és 1465 ölre a cataster utján tiszta jövedelem gyanánt 1840 frt 26 kr. p. p. vagyis 1932 frt 46 kr. o. é. van kivetve. Az adó az 1874-iki előírás szerint a következő:

földadó	425 frt 14 kr.
házosztályadó	16 frt 20 kr.
személyes kereseti adó	29 frt 87 kr.
jövedelmi adó	40 frt — kr.
összesen	511 frt 12 kr.

esik tehát egy holdra nem egészen 39 kr. o. é.

A meglevő erdőből 140 hold és 1300 öl kétségbevonhatlan és teljes birtokát képezi az udvarnak, a többi 628 hold azonban kiszakasztási tárgyalás alatt áll, mely épen f. hó 31-ére van kifizetve. A lehető eredményre nézve úgy értesültünk, hogy legrosszabb esetben is egy ötödész terület, azaz mintegy 126

hold erdő lesz kiutalandó, a mi az erdő mennyiségét 768-ról 642 holdra szállítaná le s természetesen a jószág értékét is az annak megfelelő becsár erejéig csökkentené! —

A tiszteletteljesen alulirottak feladata nagyon is megkönyebbült az által, hogy mire oda érkeztek, a törvényszéki hivatalos leltározás már végre volt hajtva s így csak itt-ott némi kiegészítésre volt szükség, hogy a szóban forgó jószág értékéről tájékoztató tudomást lehessen nyerni. Az alábbiakban tehát a törvényszéki leltár adataira támaszkodunk és csak szükség esetén hivatkozunk saját igénytelen tapasztalatainkra.

A nagybúni jószággal két regale van összekötve u. m. malom és kocsmajog. A malom 5 köre van berendezve s évenként 1200 véka vegyes gabonát szolgáltat be az udvarnak. Ennek értékét a becsü vékánként 80 krjával véve fel, tesz évenként 960 frtot, a gát és egyéb javítási munkálatokra azonban 460 frtot leülve, mint tiszta jövedelem 500 frt vétetett fel, ezt pedig a törvény értelmében huszorozva lesz 10,000 frt., a malomház 100 frt, összesen tehát 10,100 frt érték.

A kocsmajogból jelenleg csak 200 frtot vesz be az uradalom, melynek megfelelőleg a jog értéke 4000 frtal van tőkésítve. E jövedelem azonban felette csekély, minek okát abban kell keresnünk, hogy a bérlő más módon is le volt az udvarnak kötelezve, kivált számos fuvarát teljesített. A kocsmajog védelme tehát emelhető, még pedig az eddiginek legalább is kétszeresére, mely állításunk bizonyítására elég lesz arra hivatkozni, hogy báró Szentkereszty Zsigmond ur, kinek hasonlóképen Nagybúnban kocsmajoga van, azért évenként 500 frtot vesz be.

Kötelességünknek tartjuk még megemlíteni, hogy a malom melletti volt vinczellérházzal szintén bormérési jog van összekötve, mely azonban húzamos idők óta nem gyakoroltatott. Miatán a fekvés felette kedvező, a helyiség, kivált Fejéregyházához, de Segesvárhoz is közel esvén, remélhetőleg ezen jogból is évente 1—200 frtot be lehetne várni, úgy hogy legalantibb szá-

mitással a regalékból évenként a befolyó tiszta jövedelem bizvást 1000 frtra tehető.

(Vége követk.)

E G Y V E L E G.

* Sajtóhibaigazítás Lapunk közelmúlt száma, mely a szerkesztő távollétében jelent meg, felette sok sajtóhibában bővelkedik. Midőn e tekintetben t. olvasóink szives bocsánatát kérnök, a kisebb sajtóhibáktól eltekintve, csak egy szarvashibát igazítunk ki, mely az „Erdélyi gazda“ 108. lapja második hasábjának 4. bekezdésében foglal helyet. Ugyanis „nagylelkü régi intézkedéséről“ helyett „nagylelkü végintézkedéséről“ kérünk olvasni.

* Early rose és szász vereshagyma burgonyából még több vékával szolgálhat a titkári hivatal egyletünk tagjainak. Jelentkezések f. április hó 12-én tul az egyleti titkárhoz intézendők.

* Selyemhernyótojás. Szászvárosi Iakós Wolff Victornál 1 lat milanói selyemhernyótojást 2 frt 50 krjával, 1000 drb tojást 50 krjával kínál eladásra.

* Értesítés. Dr. Málnay Ignác Pestmegyében Tahitófaluiban fekvő szőlőtelepének szőlőiskolája, a kormány részéről, nevezett tulajdonos kérelmére kiküldött szakértő által megvizsgáltatván abban a Phylloxera vastatrix szőlőpusztító rovar semmi nyoma sem találtatott. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium.

* Értesítés. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumnak termelési kísérletek tétele czéljából készletben tartott különféle vetőmagvak kiosztása befejeztetvén az ily magvak elnyeréseért később beérkezett folyamodványok tekintetbe többé nem vehetők. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H i r d e t é s e k.

(18) **Hirdetés.** (6—6)

1. Kül közepetczában, egy nagy kiterjedésű telek, veteményes, szőlős és gyümölcsösssel;

2. Borjumáli hegyben, közel a Sétatérhez, a lövöldével szemben, kellemes helyen fekvő szőlőföld, nagy veteményes aljjal. külön gyümölcsösssel, kaliba s más szükséges épületekkel;

3. Kerestetik, a kisszamosra rugó, vagy ahhoz közel fekvő 3—4 jó lakó szobával, konyha és kamarával ellátott telek, lehetőleg kerttel, eladólág, hérbeadólág, vagy reá pézsi adva, kamatában használandólag, értekezhetni óvári 5 sz. haznál,

CSULAK DÁNIEL,
ügyvéddel Kolozsvártt.

Gyümölcs csemetéket,

erdei fákat, gumós növényeket,

Gyökeres szőlővesszőket,

(19) **legjobb és hiteles minőségben (6—12.)**

ajánl

a zámi jószágigazgatóság.

(Zám, Hunyadmegye, posta- és vasut-állomás.)

 Kivánatra részletes árjegyzék magyar vagy német nyelven bérmentve nyerhető.

Jelzalog kölcsönök.

Alóltirt „Ipar- és keresked. ügynöki Iroda“ tisztelettel jelenti mászerint Szilárd anyagból épült kolozvári bérházakra törlesztési kölcsönöket 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig gyorsan csakközöl.

Ugyazintén a biradalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra

• 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig.

Nagyobb kölcsönökhöz feltétlenül előny nyujt

Bővebb értesítéssel a módosítók iránt posta úján készséggel szolgál

(3) (7—26) „Ipar- és kereskedelmi ügynöki Iroda“

Kolozvártt, óvár bástyautca, 6. sz.

Értekezhetni posta úján vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

TAUFFER FERENCZ

magkereskedésében
Kolozsvártt,
kaphatók a legjobb minőségben és
jutányos árakban:

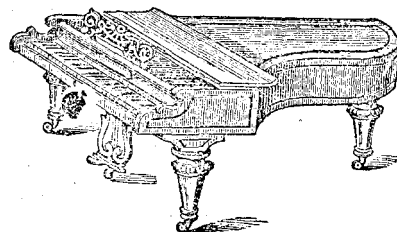
Takarmány répák
Luzerna és lóherék
Esparsette
Canadai zab
Doutternkon törökbuza
Early rose burgonya
Bükköny
Takarmány és diszfüvek
Stokeraui lencse és borsó
Mezei paszuly
Kerti és virágmagvak
Gabona zsákok nagy választékban. (1) (15—52)

ZONGORÁK ÉS HARMONIUMOK

Legjobb és legolcsóbb forrás

beszerzésére.

használt zongorák megcseserélésére,
valamint mindennemű húros hangszerek, azok alkatrészeinek és mindenféle húroknak vásárlására.

Zongora-kölesönzési
raktár.

Zongora-írási
műhely.

TRISKA FERENCZ

KOLOZSVÁRT,

a távirdai hivatalal szemben.

Kivánatra legujabb, 1875-re szóló árjegyzékemmel
bérmentve szolgálok. Üzletemben a lehető legnagyobb
olcsóság a legszigorubb lelkiismeretességgel párosul.

Zongora hangolás bármily távol vidéken is olcsón
elvéltatik. (2) (8—26)

P i a c z i á r a k.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A héti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mazsa		Egy	1 font
h e l y e	n a p j a	tiszta b u z a	elegy b u z a	roz s	z a b	törökbuza	széna	szalma	bécsi öl tüzifa	marha h u s
á r a k r a j e z á r o k b a n										
Kolozsvár	ápril 8	390—400	270—300	260—280	140	254—270	159	85	—	21
Nagy-Várad	decz. 29	380—480	340—370	280—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	márcz. 25	326—370	210—270	222—268	110—130	—	210—230	80—90	630—1240	18
Károly-Fehérvár	márcz. 27	385—400	310—320	238—240	158—163	—	170—175	95—120	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Besztercezo	mart. 23	350—400	280	240	150	—	160—200	95—150	600	14
Nagy-Enyed	mart. 25	350—400	300—325	200—253	135—145	—	300—310	35—45	800	18
Szamosujvár	ápril 5	400—440	280—320	240—280	130—140	—	250	50	1400—1600	18
Déás	ápril 6	380—400	320—340	240—260	130—140	—	150—160	50—80	800	16
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	szeri hirdetésekor											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
10/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni: mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösöl nyomdájának központi irodája (főter gr. Gyulai-ház) Mellékletek százanként 1 o. é. forintba számítatnak.

TARTALOM:

Gyümölcsim. — Társalgó. — Az erdélyi gazdasági egyesület közgyűlése 1875. mártius 23-dikán. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.